

Valsts vides
dienests

Būvniecības atkritumu aprite un ar to saistītie vides aizsardzības pārkāpumi

Valsts vides dienesta Lielrīgas reģionālās vides pārvaldes
Atļauju daļas vadītāja vietnieks
Armands Veliks

Rīgā, 2019.gada 6.decembrī

Valsts vides
dienests

Normatīvie akti (I)

- **Atkritumu apsaimniekošanas likums**
- MK 15.04.2014. noteikumi Nr.199 „Būvniecībā radušos atkritumu un to pārvadājumu **uzskaites** kārtība”
- MK 19.04.2011. noteikumi Nr.302 „Noteikumi par atkritumu klasifikatoru un īpašībām, kuras padara atkritumus **bīstamus**”
- MK 08.01.2019. noteikumi Nr.2 „**Finanšu nodrošinājuma** piemērošanas kārtība atkritumu apsaimniekošanas darbībām”

Valsts vides
dienests

Normatīvie akti (II)

- MK 13.09.2011. noteikumi Nr. 703 „Noteikumi par atkritumu apsaimniekošanas **atļaujas izsniegšanas** un anulēšanas kārtību, atkritumu tirgotāju un atkritumu apsaimniekošanas starpnieku reģistrācijas un informācijas sniegšanas kārtību, kā arī par valsts nodevu un tās maksāšanas kārtību”
- MK 25.03.2014. noteikumi Nr.156 „**Būvizstrādājumu tirgus** uzraudzības kārtība”
- Pašvaldību** saistošie noteikumi, tostarp teritorijas plānojumi u.c.

Valsts vides
dienests

Atkritumu apsaimniekošanas likums

Atkritumu apsaimniekošanas likums **neattiecas** uz:

- 3.panta pirmās daļas 6. punkts - **nepiesārņotu augsni** un citiem **minerālresursiem**, kuri izrakti būvniecības rezultātā un kurus to dabiskajā stāvoklī izmantos būvniecības procesā tajā pašā vietā, kur tie izrakti.

Būvniecības atkritumu aprite (I)

- **Būvniecības atkritumi** – atkritumi, kas radušies būvju būvniecības vai nojaukšanas rezultātā.
- Būvniecības atkritumi jānodod atkritumu apsaimniekotājam, kurš ir saņēmis **atbilstošas atļaujas** atkritumu savākšanai, pārvadāšanai un reģenerācijai.
- Katram būvniecības atkritumu **pārvadājumam ir jābūt reģistrētam** Būvniecībā radušos atkritumu un to pārvadājumu uzskaites sistēmā (**BRAPUS**).

Valsts vides
dienests

Būvniecības atkritumu aprīte (II)

- Izmantojot reģenerētus materiālus no būvniecības un būvju nojaukšanas atkritumiem, jāievēro Vispārīgie būvnoteikumi, MK noteikumu Nr.156 **prasības attiecībā uz būvmateriāliem, kas iegūti no atkritumiem;**
- pārstrādāto atkritumu izmantošanai būvobjektā **ir jābūt paredzētai būvprojektos;**
- **Tilpju aizbēršana pati par sevi nav atkritumu reģenerācija,** tilpju aizbēršanai var izmantot materiālus, kas ir reģenerēti.

Valsts vides
dienests

Atkritumu beigu statuss

- **Atkritumu beigu statusu** materiāliem var piemērot tikai tad, kad ir veikta to pārstrāde (proti, tiek ražots būvniecībā izmantojamu materiālu standartiem atbilstošs produkts, kuram ir noteikta kvalitāte, tā tiek kontrolēta un kuru atbilstoši kvalitātei var izmantot plānotajiem būvniecības mērķiem).
- Materiālam, kurš ir sasniedzis atkritumu beigu statusu, ir **brīva aprīte un izmantošana**, ciktāl tas atbilst tehniskajiem projektiem, standartiem u.c.

Valsts vides
dienests

Koksnes pārstrāde

- Koksne no būvniecības atkritumiem var būt piesārņota ar **bīstamām vielām** (smagie metāli, halogēnorganiskie savienojumi u.c.)
- To var sadedzināt **tikai** bīstamo atkritumu **sadedzināšanas iekārtā**.
- Latvijā jāmeklē sadedzināšanas iekārta **ārpus valsts, saņemot tam atļauju**.

Valsts vides
dienests

Būvizstrādājumi (I)

- Lai **būvniecības atkritumus** varētu izmantot būvniecībā, tiem jāatbilst **būvizstrādājumu statusam**.
- **Būvizstrādājums** ir jebkurš izstrādājums vai komplekts, kurš ir ražots un laists tirgū, lai to stacionāri iekļautu būvēs vai to daļās, un kura ekspluatācija ietekmē būves ekspluatācijas īpašības attiecībā uz būvēm noteiktajām pamatprasībām (saskaņā ar MK noteikumiem Nr.156)

Valsts vides
dienests

Būvizstrādājumi (II)

- Būvizstrādājumus **atļauts piedāvāt Latvijas tirgū**, kā arī stacionāri iebūvēt būvēs, ja tie nodrošina būvei izvirzīto būtisko prasību izpildi un atbilst būvniecību regulējošu normatīvo aktu prasībām (t.sk. Būvniecības likuma 10.panta pirmajai daļai un MK noteikumiem Nr.156).
- Ražotājam jāveic būvizstrādājuma **atbilstības novērtēšana**, pēc tās ražotājs izsniedz būvizstrādājuma atbilstības dokumentāciju, kuru pievieno katrai partijai.

Valsts vides
dienests

Būvizstrādājumi (III)

- Būves demontāžas objektā radušies lauhti ķieģeļi, betona sienas, pārsegumi u.c. atkritumi, kuri ir sašķiroti, sadrupināti un sasmalcināti, **uzskatāmi par būvizstrādājumiem** gadījumā, ja šie izstrādājumi paredzēti iestrādāšanai būvē vai tās daļā.
- Ja izstrādājumi paredzēti **citiem izmantošanas mērķiem**, tie nav uzskatāmi par būvizstrādājumiem.
- **Būvvaldēm** jāpievērš uzmanība, lai šādu būvizstrādājumu izmantošana būtu paredzēta būvprojektos.

Valsts vides
dienests

Konstatētie vides aizsardzības pārkāpumi (I)

- Būvobjektā pie nodošanas ekspluatācijā būvnieks nevar **uzrādīt dokumentus**, kas pierādītu, ka ir nodevis būvgružus atkritumu apsaimniekotājam.
- Būvgruži tiek nodoti uzņēmumam, kurš **nav saņēmis atkritumu pārvadāšanas atļauju**, vai ir saņēmis atļauju, bet **nav saņēmis finanšu nodrošinājumu**, tādejādi konkrētajā periodā nedrīkst veikt atkritumu pārvadāšanu

Konstatētie vides aizsardzības pārkāpumi (II)

Būvgruži ir aizvesti uz uzņēmumu, kurš:

- **nav saņēmis** piesārņojošās darbības atļauju
- kuram izsniegtā piesārņojošās darbības atļauja konkrētajā brīdī **nav spēkā** (piemēram, operators nav saņēmis finanšu nodrošinājumu)
- kuram izsniegtajā piesārņojošās darbības atļaujā **nav atļauts** pieņemt konkrētās klases atkritumus

Valsts vides
dienests

Konstatētie vides aizsardzības pārkāpumi (III)

- Atkritumu pārvadājumi **netiek reģistrēti** būvniecības atkritumu pārvadājumu uzskaites sistēmā.
- Būvgruži ir **izbērti mežos**, pļavās. Parasti šajos gadījumos tiek saņemtas sūdzības, taču vainīgie bieži netiek atklāti.
- Būvgruži tiek **izbērti karjeros**, lai gan tas nav paredzēts ne derīgo izrakteņu ieguves projektos (rekultivācijas projektos), ne dīķu būvprojektos.

Valsts vides
dienests

Konstatētie vides aizsardzības pārkāpumi (IV)

- Ar būvgružiem tiek uzbērtas upju un ezeru **applūstošās teritorijas**, kas ir **pretrunā ar Aizsargjoslu likuma** 37.panta pirmās daļas 4)punktu. Perspektīvā šajos zemesgabalos tiek paredzēta dzīvojamā apbūve.
- **Būvvaldēm** stingri jāiestājas pret šādu rīcību, neizsniedzot būvatļaujas apbūvei pēc tam, kad ir pretlikumīgi veikta applūstošo teritoriju uzbēršana.

Valsts vides
dienests

Konstatētie vides aizsardzības pārkāpumi (V)

- Tiek izstrādāti būvprojekti un veikta ceļu/ ielu būvniecība, inženiertehniskā sagatavošana (tai skaitā, grunts nomaiņa), kur tiek atļauts izmantot būvgružus, būvprojektā **neparedzot nosacījumus** būvniecībā izmantojamo materiālu īpašībām un kvalitātei
- Būvprojektos jāpieprasa **pamatojums materiālam**, kurš tiks izmantots būvniecībā, lai tie būtu pārstrādāti būvgruži, kas atbilst izmantojamo būvmateriālu specifikācijai (būvizstrādājumiem)

Valsts vides
dienests

Iespējamie riski (I)

- piesārņoto vielu infiltrācija gruntī;
 - piesārņoti pazemes ūdeņi.
-
- Šādas rīcības rezultātā var tikt radītas **piesārņotās teritorijas**, kurās būs nepieciešams veikt sanācijas procedūras.

Valsts vides
dienests

Iespējamie riski (II)

- Nepārstrādāti būvgruži var tikt **izspiesti virszemē**, tādejādi degradējot teritoriju vai pat ietekmējot izbūvēto būvju konstrukciju veselumu.
- Uzberot **applūstošās teritorijas**, tiek izmainīts virszemes ūdensobjektu hidroloģiskais režīms, kas var novest pie jaunu blakus esošo teritoriju applūšanas.

Valsts vides
dienests

Neapstrādātu būvgružu izmantošana (1)

Valsts vides
dienests

Neapstrādātu būvgružu izmantošana (2)

Valsts vides
dienests

TIAN prasības

Nevienā teritorijā nav atļauts veikt teritorijas uzbēršanu, izmantojot nepārstrādātus būvniecības un sadzīves atkritumus

komplekso raksturu. Aizbērsana veikta siniski, bez projekta un ietekmes izvertejuma uz teritorijas kopējo hidroloģisko režīmu. Aizbēršanā daudzviet izmantoti nepiemēroti materiāli – būvgruži, nedrupināti dzelzsbetona izstrādājumi, sadzīves atkritumi. Tā kā darbi pārsvarā veikti bez projekta un būvuzraudzības, nav veikti arī grunts nestspējas aprēķini. Tādējādi šajā teritorijā vienlaikus pastāv vairāki riska faktori: gruntsūdens līmeņa celšanās un teritorijas applūšana, grunts izskalošana un ēku pamatu deformācijas, gruntsūdeņu piesārņojums.

Lai noskaidrotu nepieciešamos pasākumus situācijas uzlabošanai, vispirms veicama kompleksa teritorijas izpēte, apzinot visu pašreizējo dīķu sistēmu, ūdens līmeņus un hidrotehnisko būvju (dambju, meniķu) parametrus, kā arī sagatavojot ieteikumus dīķu ekspluatācijai un nepieciešamiem rekonstrukcijas darbiem.

Turpmākā teritorijas attīstība un apbūve var notikt tikai pēc ekspertu slēdzienu saņemšanas un saskaņā ar dotajām rekomendācijām par teritorijas izmantošanu un veicamajiem inženiertehniskajiem pasākumiem pirms būvniecības uzsākšanas.

Valsts vides
dienests

Būvniecības atkritumu jēgpilna izmantošana

Jēkabpils Mežaparka kalns

Neretas ielas vecā gaisa
tilta demontāža

Valsts vides
dienests

Paldies par uzmanību!